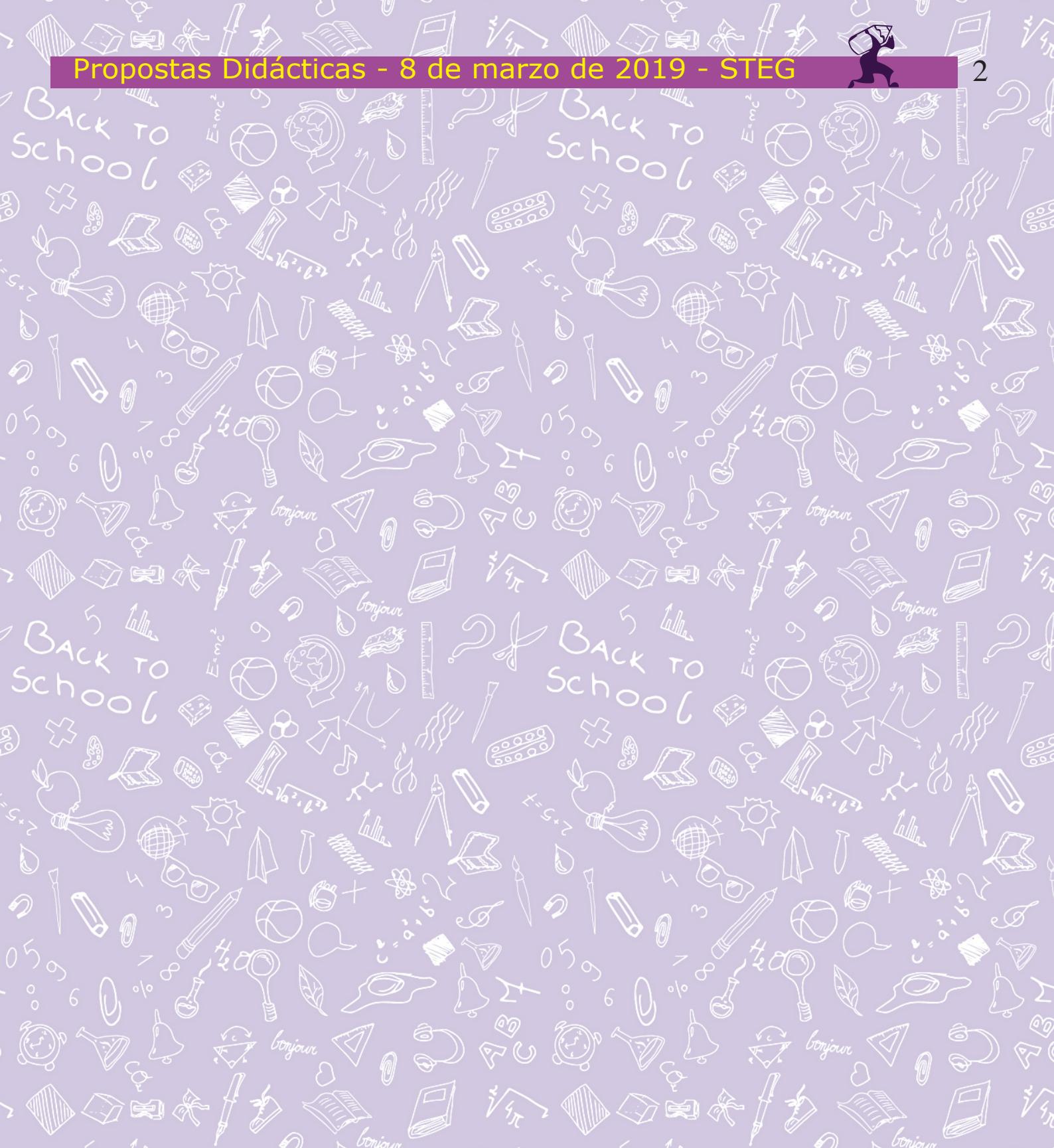

PROPOSTAS DIDÁCTICAS
POR UN FEMINISMO DE CLASE,
TRANSFORMADOS E COMBATIVO

Elaboración e Coordinación:

Organización de Mujeres de STES-i

Organización de Mujeres de Confederación Intersindical

Área de Publicaciones de la Confederación Intersindical.

Diseño e maquetación:

Área de Publicaciones de la Confederación Intersindical.

Edición e Distribución:

Confederación Intersindical.

C/ Carretas, 14, 7º E y F, 28012 MADRID.

Tel.: 91 523 14 78. Fax: 91 532 22 80.

Correos electrónicos: o.mujeres@stes.es | publicaciones@intersindical.es

Web: www.stes.es | organizaciondemujeres.org

Esta publicación ou calquera parte dela pódese reproducir e distribuír libremente, áinda que nos gustaría que nos citárades.

POR UN FEMINISMO DE CLASE, TRANSFORMADOR E COMBATIVO

A través desta serie de actividades que expomos pretendemos que todo o alumnado, desde os más pequenos ata os maiores, analicen as desigualdades que existen entre homes e mulleres e que, desde a educación, adquiran un espírito crítico ante esta desigualdade, así como que a igualdade sexa o eixo principal nas súas relacóns. Todas as actividades que expomos son orientadoras. Cada profesor ou profesora pode adaptalas, modificalas, amplialas... en función das súas necesidades.

Xustificación

O Feminismo desenvolveuse e desenvólvese, como un proceso fundamental para a consecución dos valores sociais de igualdade e de liberdade na sociedade, de tal maneira que consideramos a importancia de desvelalo ao noso alumnado. O feminismo ésta base dun cambio social importante, non só para conseguir igualdade laboral ou salarial. Desde o feminismo esixímos un cambio de sociedad estrutural e desde os cimentos, onde o capitalismo e o neoliberalismo non teñan cabida, unha sociedade ecoloxista, anticapitalista, antipatriarcal, diversa, plural...; en definitiva, unha sociedade onde todos e todas sexarmos lúbres.

Obxectivos

I. Fomentar relacóns de equidade entre xéneros.

actividades 0 a 3 anos

1.- ¿QUERES XOGAR?

Nesta actividade resaltárase a importancia dos xogos e xoguetes cooperativos e non discriminatorios. Para iso, durante o xogo por recunchos, distribuirase o alumnado de maneira que todos xoguen con todos os xoguetes indistintamente de se son nenas ou nenos, para tras iso, preguntar en asemblea se cren que algúen non pode xogar ou non xoga a algún xogo por ser neno ou nena poñendo exemplos como: "as nenas non poden xogar ás construcións".

Tras iso, xogaremos ao "Verme dos cen pés", que é un xogo cooperativo no que se reparten os nenos e nenas en dous grupos mixtos. O xogo desenvólvese cos alumnos e alumnas sentados no chan, un detrás doutro, que terán queirse desprazando con axuda dos brazos e as pernas ao ritmo da música nun percorrido concreto en liña recta, avanzando cara adiante ata chegar á meta e cara atrás para chegar ao momento de partida. Gaña o equipo que chegue antes e coope-

2. Visibilizar a achega das mulleres na sociedade.
3. Utilizar os medios de comunicación como fonte de información.
4. Crear espírito crítico ante a desigualdade entre homes e mulleres.
5. Corrixir determinados aspectos da realidade a través dunha situación lúdica.
6. Visibilizar a xenealogía dos movementos de mulleres con obxectivos feministas.
7. Reconocer a contribución do feminismo ao desenvolvemento das sociedades democráticas.
8. Visibilizar e valorar a loita de tantas mulleres en prol da consecución dos nosos dereitos.
9. Potenciar o empoderamento das mulleres, dentro e fóra do centro educativo.
10. Sensibilizar ao alumnado sobre a importancia do traballo en equipo.
11. Desvelar os estereotipos culturais-sexistas existentes nas relacóns e tarefas familiares.
12. Desenvolver a cultura da igualdade nas diferentes relacóns humanas, no centro educativo e fóra del.
13. Potenciar a educación emocional como parte importante da personalidade do/a adolescente.
14. Sensibilizar o alumnado sobre a loita contra as violencias machistas.
15. Conocer os principais micromachismos (violencia simbólica) presentes na nosa sociedade.
16. Reflexionar sobre o derecho das mulleres para ser nais.
17. Identificar os elementos da violencia institucional.
18. Reflexionar sobre a forma das reivindicacións das mulleres.
19. Identificar os cambios nas condicións de vida das mulleres e o recoñecemento das súas reivindicacións.
20. Reflexionar sobre a igualdade entre homes e mulleres nas condicións laborais.
21. Identificar as medidas que contribúen a paliar a desigualdade no ámbito laboral.

Metodoloxía

O alumnado terá un papel activo. A través da investigación irán descubrindo novas situacóns. Fomentarase o traballo en grupo e o diálogo e o debate para así conseguir unha aprendizaxe significativa. O papel do profesorado será orientar e guiar ao alumnado, así como motivarles.

rase para iso.

Repetírase varias veces para que ambos os equipos sexan gañadores e traballen en equipo, sentindo que cada un ten un lugar especial e que é necesario estar unidos para que todos gañemos.

2º - EU TAMÉN PODO.

Esta actividade pode comezar cunha ronda de preguntas sobre quen realiza algunas tarefas en casa, quen fai o almorzo ou a cea, quen lle axuda a bañarse e a vestirse... Seguramente, farase maior referencia á figura feminina, pódese chegar normalizar que a muller é quen debe realizar as tarefas de coidado, pero para iso, imos comentarllles que isto non é así e que do mesmo xeito que na actividade anterior todos podíamos mover o noso corpo por igual, tamén podemos realizar as mesmas tarefas de modo que no recuncho do xogo simbólico utilizaremos todos aqueles xoguetes relacionados coas tarefas da casa como "a cocinilla" o dormitorio ou o ferro e os utensilios de limpeza e por parellas mixtas (neno e nena) xogarán a cada un dos xogos de maneira rotativa. Para que con iso se an conta de que tanto nenos como nenas poden realizar as mesmas tarefas en casa para axudar á familia e ademais pasar un bo intre cos seus seres queridos.

propostas didácticas

actividades 3 a 6 anos

2º ACTIVIDADE

En asemblea cada neno e nena di cantas cousas fai a súa mamá durante o día e valoraremos o importante que é o seu traballo. Utilizaremos o conto "Mamá vaise á cama", o cal pon de manifesto as cousas que unha mamá realiza antes de irse á cama para deixar listo todo para o día seguinte. Debuxaremos o que nos suxeriu o conto e expoñerémolo. Este exercicio pódese completar realizando en familia un traballo de todo o que fai mamá.

NOTA.

O traballo pódese ir complicando segundo aumenta a franxa de idade.

INFANTILE AUSBILDUNG 3 bis 6 Jahre

TÄTIGKEITEN CLARIÓN 2019. THEMA: Für einen veränderbar und kämpferisch Feminismus.

ANMERKUNG. Je älter die Schüler sind, desto komplizierter könnte die Arbeit sein.

actividades 6 a 9 anos

1.- ¿Qué quero ser de maior?

Material: tarxetas con imaxes de profesións tanto en masculino como en feminino (mestra/mestre, avogado, avogada...) Un alumno elixe unha tarxeta e mediante xestos debe representar o oficio. Unha vez que adiviñan a profesión escribirán na lousa o oficio en ambos os xéneros e elaborarase unha lista coas habilidades, destrezas ou coñecementos das profesións incidindo en que as nenas e nenos poden desempeñar aquelas profesións que desexen.

2.- "Memory" de profesións.

Elaborar tarxetas con diferentes oficios, cada oficio ten que ter representado o xénero, é dicir un mozo astronauta, unha moza astronauta. Pónense as tarxetas boca abajo e ten que atopar as parellas das profesións. Tentarse traballar aqueles oficios que están máis masculinizados ou feminizados.

actividades 9 a 12 anos

1º ACTIVIDADE.

Imos imaxinarnos unha sociedade onde a igualdade sexa un feito. Como vos imaxinades que sería esta sociedade? Que papel terían os homes e as mulleres nos coidados? Como serían as relacións entre mulleres e homes? Como serían os traballo? Como serían os soldos? Habería persoas pobres? Habería persoas castigadas por ser diferentes? A continuación, faremos entre toda a clase un mural onde reflectiremos a nosa sociedade imaxinaria igualitaria.

2º ACTIVIDADE.

Procuraremos información sobre termos como FEMINISMO, PATRIARCADO, LIBERACIÓN, CAPITALISMO, COEDUCACIÓN, CORRESPONSABILIDADE, ESTEREOTIPO SEXUAL, PERSPECTIVA DE XÉNERO..., e con todos eles faremos un glosario de termos. A continuación, faremos un debate por parellas. Escribirímos cada un dos distintos termos en cartolinas verdes e vermellas, repártense todas e cada alumno ou alumna sacará sen mirar unha delas. Aquelas que teñan a cartolina verde, buscarán información e posturas a favor do termo, e aquellas que teñan a cartolina vermella buscarán información e posturas en contra do termo.

propostas didácticas

1.- "Por un feminismo de clase, transformador e combativo"

Material.

- Material funxible do alumnado: caderno, bolígrafos, rotuladores, cartolinhas....

Metodoloxía.

- Dinámica e participativa. - O/a docente explica ao grupo clase que é o movemento sufragista, onde, cando e por que xurdiiu. Pode buscar información nas seguintes ligazóns: <http://www.historiasiglo20.org/sufragismo/triunsufrag.htm> https://es.wikipedia.org/wiki/Sufragio_femenino https://www.lavanguardia.com/historia-y-vida/todo-lo-que-debes-saber-sobre-el-sufragismo_II212_102.html <https://www.youtube.com/watch?v=sqsRmSgKUNQ>

- En grupos de 3 persoas, comentade o que supuxo o sufraxio feminino para as mulleres e cales foron as súas principais reivindicacións.

- Nesa época, eran moitas as desigualdades entre homes e mulleres, a conquista do voto feminino supuxo un avance, pero áinda quedaban moitos dereitos por conquistar. Hoxe en día, a pesar de que pasaron máis de 100 anos, a igualdade entre homes e mulleres non está totalmente conseguida. Realizar un debate en clase, dous bandos, o primeiro formado polas persoas que pensen que a igualdade está conseguida e que as mulleres teñen os mesmos dereitos que os homes; e o segundo, formado polo alumnado que pense que a muller áinda non ten os mesmos dereitos que o home e sofre desigualdades en diferentes ámbitos laboral, social, familiar...

- Celebración do 8M. Durante a semana do 8 de marzo, preparade carteis en clase reivindicando as principais demandas que teñen as mulleres ou o movemento feminista, hoxe en día. Pódese englobar dentro dun proxecto de clase, coa implicación das diferentes materias: plástica, lingua, sociais, inglés...

Temporalización.

- Material funxible do alumnado: caderno, bolígrafos, rotuladores...

actividades 12 a 15 años

2.- "Clara Campoamor. A muller esquecida"

Material.

- Material funxible do alumnado: caderno, bolígrafos, rotuladores, cartolinhas, etc. - Ordenador, proxector, internet

Metodoloxía.

- Dinámica e participativa. - Visionar en clase o seguinte vídeo sobre Clara Campoamor:

<http://www.rtve.es/alacarta/videos/clara-campoamor-la-mujer-olvidada/clara-campoamor-mujer-olvidada/3283280/>

- Nos libros de texto menciónase a poucas mulleres e de forma superficial. Despois de ver o vídeo de Clara Campoamor puidemos comprobar que o seu labor foi clave para que na Constitución do 31 recoñecérase a igualdade entre homes e mulleres, e o seu dereito ao voto. - Busca nos libros de texto ou na internet mulleres ás que se lles faga vaga referencia e cuxos logros fosen imprescindibles para a historia, a sociedade ou outros

ámbitos e realízale unha presentación (Power Point), explicando a vida e logros desas mulleres. A actividade pode realizarse en pequenos grupos e as presentacións poden expoñerse en bucle, unha detrás doutra, coa axuda de computador, proxector e unha pantalla, na entrada do centro educativo, durante a xornada do 8 de marzo

Temporalización.

- As sesións que sexan necesarias para desenvolver as diferentes actividades, durante a semana do 8 de marzo.

actividades 15 a 18 años

1ª Actividade

Visionaremos a película Rosa Luxemburgo:

<https://www.youtube.com/watch?v=VS93VXgsdmg>.

Unha vez vista a película realizaranse varios grupos de traballo.

1º.- Investigar época social e política nese momento.

2º.- Investigar as achegas de Rosa Luxemburgo ao feminismo e a loita das mulleres.

3º.- Investigar sobre outras filósofas da época.

4º.- Investigar sobre o feminismo de clase en contraposición ao patriarcado e o capitalismo. Unha vez feito o traballo expoñerase en común e fomentarase o debate entre o alumnado.

2ª Actividade

Investigar sobre mulleres que colaboraron na loita feminista e as súas achegas á mellora das condicións laborais das mulleres. ¿Que é o feminismo? ¿Que é o machismo? Analizar ambos os termos e debater e argumentar o por que dese rexitamento ao feminismo por parte dunha importante parte da sociedade.

Rosa Luxemburg (Margaretha von Trotta, 1986)

personas adultas

primita, un cortometraje d'Eléonore Pourriat (subtitulado en castellano)

Visionado do corto “Maioría Oprimida” da directora Eléonore Pourriat.

<https://www.youtube.com/watch?v=SpycNoki0Jk&feature=youtu.be> subtitulado en castellano.

O vídeo da artista mostra unha sociedade na que as mulleres abusan da súa poder e o home é o oprimido, para denunciar precisamente o sexismº imperante en Occidente.

- Analizar e redactar cada unha das escenas e comentarios polos que pasa o protagonista.

- Procura de información sobre as razóns que lle levaron á directora para realizar esta curta.

- Debater na aula se estas situacions se dan na realidade e as súas causas.

- Preguntar aos homes da aula como se sentiron ao ver o vídeo, e se iso lles fixo reflexionar ao “poñerse no lugar” das mulleres.

Por grupos, realizarán un vídeo que leve por título “PONTE NO meu LUGAR”, co fin de mostrar outras situacions parecidas nas que os homes sexan os receptores de insultos, acoso e insinuacions. Para iso deberán buscar situacions reais, realizar un guión e gravar o vídeo. Visionado de cada vídeo e posterior debate sobre estas discriminacions.

RECURSOS

WEB : NO ME CUENTES CUENTOS

<http://www.nomecuentescuentos.com/>

Un proxecto colectivo que busca contar doutra forma a historia inspiradora de cen mulleres españolas con vidas apaixonantes que, en moitos casos, pasaron desapercibidas. Escritoras, pintoras, guerreiras, descubridoras, científicas, raperas... a miúdo as súas fazañas quedaron enterradas na historia, incluso as das más actuais, polo simple feito de ser mulleres.

El mundo y Emilia (Pardo
Bazán)

Isabel de Braganza, la
madrina del Museo del Prado

María Blasco, el sueño de
vivir más para saber más

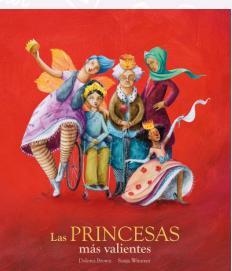

Matilde Uzquay, la primera
arquitecta española

CONTO: “AS PRINCESAS MÁIS AFOUTAS”

Dolores Brown · Sonja Wimmer

Para máis de 4 años.

A princesa Nin é bombera, a princesa Zoe, astronauta; a princesa Cristina ten un parche no ollo pero xoga ao fútbol como ningún; a princesa Manuela está xubilada; a princesa Liang está en cadeira de rodas e é tradutora. Estas son algunas das princesas más valentes,

Temas: Igualdade, visibilidade, diversidade, dereitos das nenas, mulleres, feminismo, poesía, tenrura.

Tamén dispoñible en Inglés.

VÍDEO: DISCURSO DE FLOR DO DESERTO

<https://www.youtube.com/watch?v=fQm9HVWEhr4&fbclid=IwAR0yVRVtBNUjr6D000vJXUEW0LoDSFcgsjZMxI04jF2l8ihQ6APaUWhmBRg>

Vídeo no que podemos ver o discurso contra a ablación extraído da película baseada no libro autobiográfico Flor do Deserto de Waris Dirie, unha nova e valente africana que emigra a Europa e loita para erradicar un dos más crueis e atroces rituais, a ablación ou mutilación xenital feminina.

Actividades en inglés

This activity is more a tool for female students tan for teachers. It is an opportunity to speak up.

We should put in a place of the high school an urn, with an advert on it:

INSERT A #METOO PAPER IF YOU EVER FELT ONE OF THE FOLLOWING JUST BECAUSE YOU ARE A WOMAN:

They don't need to say who they are, but once we open the urn (we can let it last one month for example) we can have a big group discussion about the numbers of #metoo papers and what they think are the principal reasons for tem.

SHAME DISCRIMINATION
FEAR HARASSMENT
SEXISM #MeToo RAPE
ASSAULT INTIMIDATION
SILENCE HELPLESS

The effects of sexism on children. Reactions to female discrimination.

(For last years of Primary education or secondary education)

We watch the following video:

<https://www.youtube.com/watch?v=ibi4noJRtp8>

After watching, we ask him what they do think, and we give them some more facts:

http://www.equalpayday.be/wp-content/uploads/2018/02/pension-gap-fact-sheet.png_2063069299.png

From there, we can make some posters in order to inform to the resto f the educative community.

Actividades en portugués

Atividade: porque estamos na luta???

DIA INTERNACIONAL DA MULHER

DIA DE SEGUNDA-FEIRA

DIA DE TERÇA-FEIRA

DIA DE QUARTA-FEIRA

DIA DE QUINTA-FEIRA

DIA DE SEXTA-FEIRA

O que falta as mulheres conquistarem?

Depois de ouvir as respostas, ler o texto e devem dramatizar situações que representam mulher fácil, machismo naturalizado, mulher sensível, home sensível, falta de liberdade sexual, ter liberdade sexual...

Feministas falam sobre o que ainda precisa mudar

(Parecis, 01/09/2014) "Por lei, na sociedade contemporânea, nós, mulheres, temos direitos iguais aos dos homens. Mas, culturalmente, ainda somos criadas para perpetuar valores conservadores. Nem sempre a gente fala ou age de forma machista por querer, mas por reproduzir um padrão que aprendemos como certo. O machismo é naturalizado. Existe uma crença de que 'biologicamente' a mulher é mais sensível, nasce com o dom de ser 'multitarefa'.

A consequência disso é desastrosa: as mulheres que lutam por liberdade sexual ou qualquer valor diferente dos impostos, se sobrecarregam ou sofrem preconceitos por não se enquadrarem naquilo que a sociedade espera".

Liana Sampaio Carvalho, 39 anos, de Itajaí (SC), jornalista, empresária e administradora da página do Facebook "Moça, Você é Feminista". Por Heloísa Noronha.

"São muitos os pensamentos que ainda precisam ser mudados, começando pelo padrão duplo de sexualidade. É incrível que mulher que faz sexo ainda seja xingada, enquanto o homem que faz exatamente a mesma coisa é vangloriado. Acima de tudo, é preciso parar de querer vigiar e punir o corpo das mulheres. Se o corpo feminino parar de ser visto como algo suspeito, poderemos legalizar o aborto, por exemplo, fundamental para que tantas brasileiras deixem de morrer pelas mãos de clínicas clandestinas.

Também é preciso que a mulher pare de ser considerada propriedade do homem. Esse sentimento de posse faz com que, de todas as mulheres assassinadas no mundo, uma em cada três seja morta pelo parceiro, o que ainda insistimos em chamar de crime passionai, enquanto o mais apropriado seria 'feminicídio'. É preciso, em linhas gerais, que mulheres sejam vistas e tratadas como seres com total autonomia".

Lola Aronovich, 46 anos, professora de Literatura em Língua Inglesa da UFC (Universidade Federal do Ceará) e autora do blog feminista "Escreva Lola Escreva".

"Acredito que entre todos os pensamentos que a sociedade ocidental precisa mudar o de que existe uma 'mulher fácil' figura entre os mais urgentes. Além desse tipo de ideia ser um estímulo à cultura do estupro, em algumas mulheres ela pode operar como uma castração psicológica que limita a vida sexual feminina".

Giulia Gramuglia, 20 anos, estudante de jornalismo e integrante da Frente Feminina Casperiana e do Grupo de Ação, composto apenas por mulheres, da Faculdade Casper Líbero, de São Paulo.

"Falta à sociedade olhar as mulheres como indivíduos livres, que podem e têm o direito de exercer sua vontade. É necessário enxergá-las como pessoas que não precisam do aval de um terceiro. Precisamos olhar a figura feminina com igualdade em relação à figura masculina, sendo permitido a ela todos os direitos que um homem pode ter. Libertá-la dos tabus, dos padrões e do moralismo".

Aline Santos, 21 anos, de Santo Antônio de Jesus (BA), estudante de Administração de Empresas e administradora da página do Facebook "Moço, Eu Sou Lésbica".

"Acredito que a visão do corpo da mulher como propriedade pública é algo

que deve ser mudado. O desrespeito nas ruas, nos transportes públicos e nos ambientes de trabalho retrata a desvalorização sofrida e a visão de que o corpo feminino pode ser abusado, machucado, subjugado. Lutamos por respeito".

Nathalia Bernardes do Amaral, 25 anos, representante do Coletivo de Mulheres da PUC-Rio (Pontifícia Universidade Católica do Rio de Janeiro).

"As mulheres brasileiras, há décadas, passam por processos de transformação pessoal, profissional e mudaram o país. Contudo, segundo pesquisa do Data Popular, 89% dos homens consideram inaceitável que a mulher não mantenha a casa em ordem; apesar de quase todos os domicílios terem TV, apenas 55% possuem máquina de lavar; 56% da população conhecem um homem que já agrediu uma parceira e 54% conhecem uma mulher que já sofreu agressão do parceiro.

Em 2010, um estudo da Fundação Perseu Abramo mostrou que 94% das brasileiras acreditam que existe machismo no Brasil. E segundo uma pesquisa do DataSenado de 2013, 90% das brasileiras afirmam que as mulheres nem sempre são tratadas com respeito por aqui.

No Brasil, as mulheres derrubaram dogmas arraigados da sociedade e alcançaram, com garra e competência, maior espaço. Há, sim, o que comemorar, mas ainda falta muito a conquistar, em especial respeito e poder"

Jacira Vieira de Melo, militante feminista desde os anos 1970, especialista em Comunicação Social e Política na perspectiva de gênero e raça e diretora executiva do Instituto Patrícia Galvão, de São Paulo (SP).

"A ideia da submissão feminina precisa ser mudada. A mulher ainda é vista como submissa às vontades dos homens, ainda é tratada com propriedade ou como objeto, ainda é colocada à disposição das vontades masculinas e ocupa uma posição de dependente. As mudanças estão acontecendo lenta e gradualmente. Falta muito para que possamos comemorar"

Renan Fernandes, 25 anos, de Jundiaí (SP), engenheiro civil e administrador da página do Facebook "Homens contra o Machismo"

"A sociedade precisa parar de ditar se a mulher deve ter filhos ou não, que roupas deve usar, quantos parceiros sexuais deve ter, qual profissão escolher, culpá-la por assédios sexuais e estupros, conferir a ela a obrigação exclusiva de cuidar da casa e dos filhos e tantas outras coisas baseados no mito do que é 'ser mulher de verdade'.

O que existe, no entanto, são formas idealizadas e preconcebidas de masculinidade e feminilidade, assim como papéis correspondentes a essa construção. Tudo o que é social e cultural pode mudar e, nesse caso, tem de mudar".

Monique Amaral, 23 anos, linguista, militante do Coletivo Feminista Comunha e da Frente Feminista de São Carlos (SP) e administradora da página do Facebook "Campanha pela Divisão dos Trabalhos Domésticos".

Alexia Schumacher

<https://agenciapatriciagalvao.org.br/mulheres-de-olho/feministas-falam-sobre-o-que-ainda-precisa-mudar-em-relacao-mulher/>

Por estas razões e muitas mais, ainda estamos na luta
Que mais? Coisas a mudar.

Our Bodies,
Our Minds,
Our Power.

